

Цетиње, 8. јула

Аустриски парламенат одложен је на неодређено вријеме. Влада је морала да устукне пред опструкцијом Словена и узмицањем да себи нађе излаза из тешке ситуације. Влада је најзад била принуђена да учини оно што ни мислила није да учини.

Службани лист „Wiener Zeitung“ је овако објаснио тај узмак:

На основу највишег овлашћења закључено је у суботу послје подне према једногласном ријешењу министарског савјета закључење 19. засиједање рајхсрата. Влада је прихватила ову мјеру једино преко воље и послје дугог оклевања, али је неизбежно било, јер су остали безуспјешни сви преговори предузети иницијативом једне парламентарне групе, да се мирним путем омогући рад парламента. Кривица зато пада на оне групе, које су без потребе поднијеле велики број приједлога, да тиме продуже дневни ред ма да се на дневном реду налазио читав низ народу корисних приједлога. Сви ти приједлози били су поднесени само за опште добро...

Ето, тако се превиија аустриска влада, паштећи се да се покаже пред свијетом као агнец незлобив, бацајући сву анатему на опструкцију.

А цијела та ствар није ни нова, ни непозната.

Аустриски парламент је у почетку без запријеке радио док није свршио буџет. Кад се хтјело пријећи на овлашћења и трговинске уговоре, Словени су објавили опструкцију. Они не само што нијесу хтјели него нијесу ни смјели да омогућавају рад влади и да је потпомажу на своју рођену штету. Они нијесу више хтјели да дозволе да влада преко њих може радити шта хоће, па чак и на њихову штету. Отпочели су опструкцију, да би јој одвратили све оно што им је она до сада учинила, газећи и одбацујући интересе Словена и њихове скромне захтјеве. Враћали су жао за срамоту.

Бинертова влада држала је да ће овај словенски покрет противу ње охолошћу да сузбије, те је у почетку стала да ињорише најављену опструкцију.

Како су се даље развијале ствари није нужно да износимо. Ваљало је само тада видјети охолости аустриске владе, ваљало је видјети оно силно самопоуздање у своју силу и господство. На опструкцију се гледало преко рамена и са омаловавањем. Али доцније се почео да спушта дурбин. Поједине парламентарне групе, влади наклоњене, почеле су да преговарају и да изналазе начине како би се опструкција уклонила мирним путем. Почели су преговори. Прего-

варало се на разне начине, па је и сам предсједник министарства лично узимао учешћа у преговорима, али је резултат био негативан. До споразума се није могло доћи. Све са разбијало о упорност и непопуштање Нијемаца, а нарочито Бинерта. Он за захтјеве Словена није хтио да чује.

Најзад је дошло до тога да се поведу преговори са јужним Словенима. Њихови су захтјеви били скромни. Они нијесу тражили ни оно што би крњило интересе Нијемаца, нити што би било неостварљиво. Образложене захтјеве, које је у име јужних Словена поднио словеначки посланик Шуштерчић, о фамозној босанској аграрној банци предсједник је грубо масакрирао тако, да од тих захтјева ни скелет није остао.

По себи се разумије, да то Словени нијесу могли прихватити, нити се задовољити мрвицама, које им се с висине добацују. Остали су при опструкцији.

Даље се није могло. Предсједник Бинерт је заборавио на све своје пријетње, на слом и уништај опструкције Словена и устукнуо је. Негове ратоборне пријетње могле да издрже навалу опструкције и он је учинио узмак. Закључио је сједнице парламента, одлажући их на неодређено вријеме.

Он је пред опструкцијом капитулирао. Хвалисање његово, да ће са опструкцијом изаћи на крај и њихове намјере сузбити, било је напразно као и силне пријетње његове. Он опструкцију није сатро као што је замишљао. Напротив, као што рече „Zeit“, привремено завршење парламентарних послова срамно је бјегство.

На тај начин је опструкција постигла оно, што је и жељела. Она је ишла да онемогући рад парламента како се не би остварили владине тежње. Нарочито је ишло противу трговинског уговора с Румунијом, јер је он стојао у тијесној вези са остварењем тајне војне конвенције наперене противу балканских Словена, а нарочито Србије.

За све вријеме трајања опструкције говорило се како је влада са упорношћу прихватила борбу и како од ње не презама и по цијену бесконачног одуговлачења парламентарних сједница.

И ето како се свршио тај парламентарни рат. Од дурашности ни помена није било. Свршило се устуком на штету владе.

Одлагање парламентарних сједница омогућила се побједом опструкције. Она и није ни нашта друго ишла него на то, да онемогући рад и остваравање тежња владиних. То је мислила да постигне опструкцијом, а закључењем и одлагањем сједница то је убрзано. Ту је, дакле, влада принуђена била да и не-

хотице буде на руку опструкцији, која може да буде само задовољна оваким исходом.

На томе се сад ствар свршила. Велимо сад, јер овај сукоб није окончан. Започета борба између Нијемаца и Словена наставиће се чим се рајхсрат поново састане. Словени неће тако лако моћи заборавити на силне увреде и притисак ове владе, чији рад у парламенту, као што видимо, неоспорно зависи од њих.

Пад књаза Билова

Засебно издање службеног листа у Берлину објавило је пад књаза Билова, канцелара њемачког. Отпуштајући га, цар му је подарио орден црног орла у брилијантима и са њиме се срдечно опростио.

Одступање Биловојево није никакво изненађење произвело. То се и очекивало, јер се још из раније могло да наслуђује, да књаз Биллов не стоји више онако како је стојао. Његов пад је убрзала конзервативна странка својим држањем у парламенту.

Одавно се огазило да је положај Биловојев уздрман. Први удар претрпио је он познатом изјавом њемачког цара. Затим су се ређали други, већи и мањи. Они су постепено поткопавали његово положај, док је најзад био присиљен, да оставку положи.

У разговору са уредником „Hamburger Korrespondenz“ изјавио је књаз Биллов, да је његово одступање проузроковао конзервативна странка. Он није одступио одмах послје гласања о порези, јер је то био дужан да учини из обзира према цару. Парламенат није хтио да распушта због тога да не би пружио прилике да се ојача радикализам и социјализам. Осим тога распуштање парламента проузроковао би одлагање финансиске реформе. „Ја сам се одлучио да одступим“, рекао је књаз Биллов, „јер би се држањем конзервативне странке створила таква политичка констелација, да би конзервативци дошли у тијесни савез са Пољацима и центрумом, а то би рђаво утицало на Нијемце источне марке“.

У полузваничном комуникеу тврди се, да књаз Биллов одступа с тога што је држањем либерала и конзервативаца онемогућен даљи заједнички рад тих странака, а он да не жели да са другом већином ради, ма да је већ има.

Нашљедник књаза Билова је Бетман Холвег. Он се родио 16. децембра 1859. г. у Хоенфинову. По свршеном школовању био је са службом у Потсдаму, а 1899. г. постао је виши предсједник покрајине Бранденбург. Још 1903. г. нуђен му је портфељ министра унутрашњих дјела, али је он то одбио, а г. 1905. по позиву цареву пришао се за министра, на коме је положају остао до сада. Од г. 1890. је народни посланик у Рајхстагу и припадао је царској странци. Он је поријеклом из познате француске породице из Франкфурта на Мајни. Његов дјед Морис-Аугуст био је професор права на универ-

зитету у Берлину и Бону, умјерени либерални посланик и министар просвјете г. 1858.

Ова промјена, вели се, неће бити ни од каквих последица, а најмање по спољну политику. Са свим и разумљиво, кад се зна, да њу води лично цар Вилхем.

Нови канцелар има да у рајхстагу покуша да створи већину, а ако му то не пође за руком, да распише нове изборе.

Како су у Њемачкој државни канцелари само извршиоци цареве воље, то ће и спољна и унутарња њемачка политика остати иста.

Буна у Персији

По угледу на европске државе и Персија је добила устав. Али он дуга живота није био. Персиски шах Мухамед Мирза Али увидио је, да уставна Персија не иде оним стопама, којима је он жељео. Зато је прије годину дана укинуо устав, растјерао персиски парламент и већи дио посланика, сматрајући их за непријатеље, поубијао.

То је у народу изазвало силно огорчење. И народ се почео да буну. Тражио је да се устав поврати. Побуњеничка струја је с дана у дан расла. Најзад је заузела и шире и озбиљније димензије. Дошло је до немира.

Персиски шах није се хтио никакко да осврне на захтјеве побуњеника. Оружаном руком сузбијао је сваки покрет њихов.

И што год је шах немилосрднији био према народном покрету, у толико је огорчење противу њега све више расло.

У то вријеме у сусједној Турској одигравали су се крупни догађаји ради увођења устава. Успјех уставног покрета у Турској дао је помета персиским незадовољницима, те су се латили оружја да би извојевали уставност у Персији. Тако се повела огорчена борба између незадовољника и шахових присталица.

Најзад се дошло до тога, да се сав народ нашао противу шаха, који је само војску имао уза се.

Борба се све огорченија водила док најзад нијесу побуњеници стали да потискују шахову војску. Корак по корак усташе су напредовали, док се нијесу нашли пред самом шаховом пријестоницом.

Чињени су покушаји да се дође до споразума, али се није могло ништа успјети. Шах није хтио никакко да попусти и ако је увидио да му озбиљна опасност пријети. Када су му руски и енглески отправници послова савјетовали, да склопи примирје са побуњеницима, одговорио је, да ће борба трајати све дотле док се побуњеници не предаду. „Борићу се даље“, рекао је шах, „и ако устреба, сам ћу се ставити на чело војске“.

Тако је борба настављена, али на велику штету шахову. Побуњеници су без препријека упали у Техеран и за кратко вријеме заузели већи дио вароши. Како је становништво било уз њих, побуњеници су потисли шахову војску тако, да је шах био принуђен да бјежањем спасава своју главу.

Пошљедње вијести из Техерана биле су те, да је шах абдицирао

и да су побуњеници постали гос-подари ситуације.

Именована је нова влада. За новог шаха проглашен је шахов малолетни син Ахмет Риза. За вријеме његова непунољетства биће регент Асад ел Миелк.

Интересантна је ова борба која се води у Персији. Интересантна је и по догађајима које смо изложили, па и по ономе што се иза кулиса одиграва. Није ту само покриједи борба Персијанаца око устава, него и борба великих сила око престижа. Ту су заинтересовани како Руси и Енглези, тако и Нијемци и Турци. Први су уз шаха, док су други уз побуњенике. Чак шта више тврди се, да су побуњеници оруђе Нијемаца.

Ствар је око престижа. Утицај Руса и Енглеза у Персији одавна се осјећа. Русија је у Персији у разна предузећа велики капитал уложила, нарочито у жељезнице. Како то смета Њемачкој, то је она настојавала, да што више Русе потисне. Догађаји у Персији, уставни покрет, добро јој је дошао. Она га је врло вјешто искористила, успјев да и Турску зато заинтересује.

Како ће се догађаји даље развијати, то ће вријеме показати. У питању је да ли ће се све свршити на овоме, или ће тек сада настати заплети. Све ће то зависити од држања заинтересованих сила као год и од поведљивости побуњеника.

Турска и Грчка

Односи између Турске и Грчке све се више заоштравају. Грчка налази да је сада најзгодније вријеме да оствари своју давнашњу жељу, да присаједини Крит, док Турска отворено истиче како ни мало не преза да и крв пролије у одбрану Крита. Није ни мало искључена могућност да дође до рата.

И у Турској и у Грчкој у велико се врше ратне припреме. Један само сукоб па ће бити довољно да и рат плануе.

Како се већ помишља на рат између ове двије балканске државе, то је од интересантности проучити ратну снагу њихову.

Прије рата с Турском имала је Грчка у мирно доба двије дивизије и једну самосталну бригаду; у свему 30 батаљона, 8 евзонских батаљона, 12 ескадрона и 20 батерија. Из овога стања формирано је у рату у свему 41 батаљон, 10 евзонских батаљона, 15 ескадрона и 25 батерија.

Војске је било у мирно доба око 23.000, а у вријеме рата 52.800 пјешака, 1.800 коњаника и 198 топова.

Послије несрећног свршетка рата, поднијела је Грчка великих жртава за реорганизовање свога убојног стања. Г. 1904. донесен је нови војни закон, којим се

знатно повећава број војске; у интересу штеђење ове реформе провешће се тек после 1911. год. у бржем темпу. Ушлед тога грчка војска није на степену војног савршенства, на коме би требала и могла да буде. Број виших јединица повећан је само за једну бригаду, тако, да Грчка сада располаже са шест бригада или три дивизије.

Јако исељавање омета развој војске, те се никада не може постићи буџетом одређено стање војске у мирно доба од 28.000 до 30.000 војника. За сад једва да је под заставом 15.000 војника. Г. 1897. располагала је Грчка с оба прва позива, још и с 63.000 резервиста и 15.000 добровољаца, у свему са неких 83.000 војника. Грчка војска слабо је напредовала од пошљедњег рата.

Турска је учинила много више за развој своје убојне снаге. По закључењу мира г. 1897. располагала је Турска у трима румелиским војним подручјима са 136 потпуних и са 192 непотпуних батаљона, 95 ескадрона и 141 батеријом. Данас имају ова подручја 189 потпуних и 141 непотпуних батаљон, 110 ескадрона и 171 батерију, дакле 53 потпуна батаљона, 15 ескадрона и 30 батерија више но за вријеме рата г. 1897.

Сем овага сувишка низами су спремни за бој, с тога би Грчка имала још мање изгледа за побједу по прије 12 година. Тада је Турска мобилисала 320 батаљона, 53 ескадрона и 35 батерија. Од ове масе извела је на бојно поље само 188 батаљона, 39 ескадрона и 29 батерија, остатак је употребљен као резерва. Данас би Турска извела на бојно поље све саме низаме (потпуне батаљоне) и операције би се изводиле брже, енергичније и одлучније.

Грци су заостали у погледу наоружања артиљерије. Пешадија им је наоружана репетиркама, као год и турска и док је турска артиљерија све трију ордуса снабђена брзометним топовима; грчка артиљерија има тек да се наоружа.

Искључена је готово грчка офанзива у већем стилу; оно новосаграђених друмова у Тесалији дошли би Грцима добро у случају стратешке дефанзиве.

Док Турска непрестано шаље војску на границу и поставља поједине батаљоне, ескадроне и батерије према Тесалији, докле се Грчка ограничава само на поправљање путева у пограничним крајевима и на дислокацију војске у пограничним просторима, којима пријети опасност.

Флота и јетне и друге државе неспособна је за веће операције.

Како Грчка, на тај начин не би имала никаквих изгледа на побједу, то се с правом држи да они и не могу помишљати на рат.

Критско питање

Још се ломе копља између Порте и великих сила око критског питања. Велике силе су се ријешиле, да повуку своје посаде са Крита, а Порта тражи од њих гаранције, да јој ушлед тога Грчка неће отргнути Крит.

И док се воде преговори између великих сила о уређењу критског питања и Турска и Грчка упиру очи у њих, бојећи се да им не буду права угрожена.

Јеме буре најопасније мјесто — кревет. То можеш читати у свим књигама, а ти остајеш ипак у кревету. То ти само зато радиш, да мене страх мучи.

«Шта ти на ум не пада! Нијесам ја више у кревету, ја сам. (Тај његов говор прекине блијесак, који расвијетли сву собу и којег попутри врисак његове жене и тутњава грома). «Видиш, Мартине, како се усуђујеш у тај часу још псовати?»

«Та нијесам псовао».

«Молим те, немој само лагати. Та знаш да не има громовод на кући, а твоја жена и дјeca не имају друге заштите до божје. Шта радиш? Мени се чини, ти палиш жижице на стијени? Ти си полудео!»

«Па шта то шкоди? Ту је зрак као у врећу».

«Угаси одмах жижицу, чујеш ли? Хоћеш пас погнуби изврнути?! Ти знаш, да ништа тако не привлачи муњу као свјетлост» (У то збиља блесне и загуњи).

«Чујеш ту страхоту. То си ти сада крив?»

«Ја то не увиђам. Могуће да жижица привлачи блесак, али не онда кад се већ угасила.»

«Знам да је петдје гром ударио. Осјећам за зору доживија пећемо — Мартине».

«Шта ти је опет?»

«Мени се чини као да твој глас долази из велике даљине. Мартине, ваљда не стојиш код пећ?»

Порта је великим силама упутила ове захтјеве: осим енглеских, француских, талијанских и руских стационара, да још и један турски брод буде у суданском заливу; да турска пошта не употребљава грчке поштанске биљеге; да критски судови не доносе пресуде у име грчког краља; да Крићани не могу слати своје посланике у грчки парламент; и да се коначно уређење критског питања о аутономији одложи за доцније.

Поводом тих захтјева велике силе предале су Порти своју ноту о Криту. Владе четири великих сила споразумјеле су се и као заштитнице Крита донијеле су ово ријешење:

Међународне трупе повући ће се са Крита 13. јула и свака од сила заштитница послаће у критске воде по једног стационара, који ће штитити заставу отоманску и заставе сила, а да би се гарантовала сигурност Крићана Мухамеданаца упутиће се прокламација — која се прилаже — становницима острва Крита, у којој се вели, да присуство четири стационара у суданском заливу свједочи о врховним правима Султана на Крит.

Садањи status quo не сматра се као дефинитивно ријешење по овом питању. Силе ће продужити да се благонаклоно старају о Криту, па ће са Портом у згодном тренутку преговарати о будућем режиму на Криту. У прокламацији се још саопштава Крићанима повлачење међународних трупа, које се врши на основу нота од 10. маја 1906. 28. јула 1908. г. и других ријешења, па се позива становништво Крита да поштује наредбе власти, а нарочито оне које се тичу сигурности Муслимана, јер силе имају и право и дужност да и њих штите.

Зло у Америци

— нарочити извјештај —

Нбу-Јорк, 20. јуна

Ништа се добро не може чути из Америке. Зло је притисло на све стране. Зло на раду, зло у друштву, зло на сваком кораку. Срби у Америци преживљају тешке дане.

Свијет се из Европе још једнако досељаје у Америку. Нема дана, а да велики број досељеника не дође. Све хита да нађе срећу у новом свијету, а никако и не сања, да га у Америци чека јад и чемер.

Радни свијет се у Америци толико нагомилао, да је једва једна трећина запослена. Па и ово што ради тек што са-ставља крај са крајем, а да и не говоримо о оном сиром броју што су на улици.

У похлепности за богаћењем радни свијет је прекривао Америку, те није никакво чудо што се многи јадни и жалосни враћају дома. Враћају се у горем стању него су дошли. На дому су и пошљедни комад земље продали само да би имали за пут, а одавде се враћају у домовину без ијде ништа; убојени и сатрвени од сиромних недаћа на опустошено огњиште.

Како је нагомилавање радног свијета све веће, а никакви се нови радови не отварају, то је настала озбиљна опасност од нагомилавања беспосличара. Зато су и америчке власти прегле, да томе злу стану на пут. Почели су досељенике да

«Имаш право баш сам сада почио тај злочин.»

«Одмах се од пећи удаљи, хоћеш нас све унесрећити? Пећ је најбољи вођа муње. Гдје си сада?»

«Код прозора».

«За милост Бога! Јеси ли намет изгубио? Свако дијете знаде, да је то сигурна смрт, за вријеме буре код прозора стајати. Страх ће ме убити ове ноћи. Што то по себи шишти?»

«Гражим моје одијело.»

«Ти си с памети сишао! Одмах уклони одијело чим даље од себе, пошто вулпене ствари муње привлаче. Чини ми се, ти ије-виш? Мани се тога.»

«За бога, зар и то блесак привлачи?»

«Мартине, рекла сам ти стопут, пјевањем зрак уститра, те електричну струју прекида. Молим те, зашто отвараш врата?»

«То је већ одвише, ваљда ћу схјети врата отворити.»

«Не то је сигурна смрт! Сав свијет зна, да проух муњицу привлачи. Затварај одмах врата. То је страшно у тако одлучним часовима с тако лудим створом затворена бити. Мартине, шта радиш?»

«Ништа, отварам само отвор на водоводу. У соби је ужасно вруће, хоћеш ли лице опрати?»

«Ја мислим, ти немаш ли труна памети у глави! У воду блесак и удара. Затвори

малтретирају. До сада се тражило, да сваки досељеник има бар десет долара готовине како не би одмах почео да просјачи, а сад је одједном дигнута та сума на двадесет и пет долара. И сваки онај, који нема толико готовине, враћа се натраг. Због тога су многи настрадали, а нарочито наш необавијештени свијет.

Тиме се иде на то, да се отежа досељивање и да се сузбије навала Европљана у Америку.

Као што доносе новине, у Црној Гори се отварају велики радови, те би зато требао наш свијет да остане дома и да тамо послује. Најзад, много боље је и по мањој, али сигурнијој цијени радити на дому него се потуцати по непознатом свијету од немила до недрага.

Нека се зато нико не заваља, нека нико не помишља на Америку.

Српство

Протест епархиске скупштине. Почетком овог мјесеца дражана је у Плашком, у Хрватској, епархиска скупштина горњокарловачке дијецезе и том приликом једногласно је донесена одлука да се сабору поднесе протест противу прогањања Ћирилице и прослављања Св. Саве у Хрватској.

Француски гости у Србији. Послије гостију из Русије и Румуније у Србију долазе гости из Француске. Они ће доћи у Београд у августу. Међу њима су књижевници, научници, новинари, умјетници, професори и т. д.

Балканске трке. Главни одбор удружених витешких друштава у Србији одлучио је, да у септембру идуће године приреди, уз припомоћ хрватских и бугарских спортиста, мотоциклетске утакмице од Варне до Сењске Ријеке, са Црног Мора на Адрију.

Двадесетпетогодишњица. Привилегована Народна Банка Краљевине Србије 2. ов. м. прославила је двадесет и пет година свога рада.

За изборно право. У Сарајеву је био збор свештеника, на коме је донесена резолуција да се уложи протест што се свештеницима одузима пасивно изборно право.

Прогањање Срба. И у Ст. Србији је почело прогањање Срба. И тамо се пронашла нечесова завјера, те су многе Србе затворили, оптужујући их за велеиздају. Разумије се, да је и ово најодвратнија измишљотина само да се Србима нашкоди.

Из народа

† Преле Ђ. Бановић

Пишу нам са Љуботиња: Послије осмодневног боловања, преминуо је 21. јуна ов. год. у Доњим Селима (Љуботињи), Преле Ђ. Бановић. На глас смрти у велико су му сљани похитали, да свог доброг и врло омиљеног брата оплачу, да укажу и у пошљедњем часу оно поштовање, које је заиста заслужио од своје браће, сељана, познаника и пријатеља, за вријеме свог живота.

одмах! Сад ми је јасније, за нас нема спаса; боже мој, какав је то штрпот?»

«Шта, то сам ја само сљиву срушио».

«То си ти посве близу зида, то је највећа неопрезност. Не знаш ти, да блијесак највише привлачи зид? И опет си посвао! Ти си крадан скривитељ породице! А јеси ли купио кревет са оцједним жицама, какав сам ти рекла?»

»То сам заборавио.»

»Ти си заборавио? То ће те живота стати. Да имаш такав кревет, могао би га у сред собе поставити, у њега легнути и био би по све сигуран од блеска. Дођи к мени у коморицу, да не почиши опет што непромишљено.»

Хтио сам је послушати, ућем у комору, али та је била тако малена, кад сам врата затворио; морао сам опет изаћи.

»Мартине!« викне моја жена. »ми морамо али пак нешто за твоју сигурност живота подузети. Дај ми књигу што стоји на пећи и свијећу, али ју немој запалити, него ми дај жижицу, да ћу је овдје запалити. У тој књизи су записана сва правила сигурности против буре.»

Нашим књигу на пећи, да што да сам у мраку неке ствари од стакла и порцулана срушио и разбио на ужас моје жене. Пружи ми јој књигу, свијаћу и жижице, и она закључа врата од своје камарине. Имао сам

ПОДЛИСТАК

БУРА

Хумореска
— Марк Твен —

Господин Вилијаме био је донекле под напучом своје лијепе жене, те је у лето отишао са женом и дјецом у сеоски дворца у Њу-Жерсеј-у. Он приповиједа сам догађај, који је једне ноћи доживио.

Пробудим се од гласа, који ме је непре-стано звао мојим пменом:

«Мартине! Мартине!»

Пошто је био зрак нијесам могао ништа разабрати око себе и одозвонем се санам:

«Маријо! зовеш ли ме ти? Шта се догодило? Гдје си?»

»Овдје сам у коморици, гдје су спремане ципеле и ковчези. Не стидиш се спавати као тош при тој страшној бури?»

«Умири се, неће то тако страшно бити. Ти си увијек тако плашљива».

«Мартине!»

«За бога, шта ти је, драга жено?»

«Шта, ти си још у кревету?»

«То се зна».

«Одмах устај! Твоја је дужност твој живот чувати, не само због тебе, него због мене и твоје дјече».

«Али, драго дијете...»

«Шути, Мартине, ти знаш да је за ври-

На дан погребца 23. јуна бијаше се сле-
гао велики народ са свију страна.

Преле Ђ. Бановић, родио се 19. јуна
1836. год. у селу Њиве.

Своје јунаштво почео је на јуначком
пољу Граховцу 1858. год. гдје се је ју-
начки борио, а 1862 год. свугдје је учес-
твовао у оним бојевима гдје се бата-
љон љуботињски борио, с првим јуна-
цима; а 1876 год. у трогодишњем рату
показао је своје јунаштво у сваком боју,
а у Фундину посјекао је 2 непријатељске
главе, за које је његово јунаштво обла-
рен од Њ. Кр. В. Књаза Господара са 5
ордена, који су красили његова јуначка
прса, а у више прилика заступао је офи-
цира и предводио чету као официр.

Пок. Прела видимо не само као хра-
брог војника него и као омиљеног друга.

Лака му родна земља, коју је од свег
срца љубио и храбро бранио.

Најстарија црква у Бјелопавлићима

Пишу нам са Данилова Града:
Храм Св. Георгија на Сретњу, у Бјело-
павлићима, поправљен је заслугом старог
свештеника Јована Чобелића, али тако
да није ништа изгубио од свога истори-
ског обиљежја.

Како храм није имао звона, то су на-
ши радиници из Јужне Америке преко оф.
Ђура Коленића пратили 300 круна, те је,
заједно са оставином пок. Станка Чубро-
ва Јовановића, купљено звоно.

Приложници су из Америке: Митар и
Андрија Ђуровићи, Милија и Павле Жи-
ваљевићи, Раде и Милић Коленићи, Ви-
дак Коленић, Мило и Благоје Ђуровићи
и Благој Церовић по 20 круна, а Пуни-
ша Марушић, Рашко Брајовић, Марко
Кажич, Јован Раичковић по 10 круна, а
Петар и Радоје Маруновић по 5 круна.

Овако старање за божи храм треба
да служи за углед и другима.

Рукополагање учитеља-богослова за свештенике

У једном од прошлих бројева овога
листа покренуто је питање да ли би би-
ло умјесно да се у свештеничку службу
примају и она лица, која су се истина
спремала за свештенички позив, али која
се нијесу одала томе позиву чисто из
материјалних обзира. Писац тих редова
био је противу ступања њихова у свеш-
теничку службу наводећи и разлоге за то.

Приједлог закона о уређењу свеште-
ничког стања поднесен је Н. Скупштини
23. децембра прошле године на једанае-
стој редовној сједници, а претресан је
12. јануара о. г. на двадесет трећој редов-
ној сједници. Чл. 44 тога приједлога гла-
сио је: „Наставницима у народнијем, сред-
њијем и вишијем школама, као и чинов-
ницима у духовнијем судовима, кад би
се поставили за парохиске свештенике,
урачунаће им се у периодске повишице све
године проведене у томе чину, као да су
те исте године провели у парохиској
служби. — Свештеницима са вишом бог-
гословском академском или факултетском
спремом, рачунаће се једна класа више.“
Скупштински одбор, који је претресао
овај законски приједлог, предложени члан
измјенио је у толико што је, у почетку,
додао ове ријечи: „Свештеници, који су
наставници...“ и т. д.

час мира, али не дуго, одмах опет викне:
»Мартине, какав је то штропог био?«

»Мучка је дошла у собу.«

»Мачка.« То је страшно. Ухвати је брже
и затвори у ормар. Брже, мачке су цупе
мучнице! До зоре ћу посједити, т. ј. ако ју
доживим.«

Чујем њезип плач, настајао сам све мо-
гуће учинити, да се само умири. Скакао сам
по мрачној соби, само да мачку уловим, ње-
зине недре зепе водиле су ме. Ударио сам
се о све углове столова, срушио столице,
разбио чаше, напопљетку уловим несретну
мачку, те ју бацим и закључам у ормар. Сад
су се чуле шљеделе разне ријечи из кажарице:
»У књизи стоји писано, треба сјести у сред
собе на столицу, којој су ноге добро неоли-
ране, т. ј. мора се свака нога метнути у
чашу воде. Чини то брже, чујеш ли?»

Пошто сам све чаше већ разбио, пијесам
могао то извршити.

Затим пише у књизи нешто, што пикако
разумјети не могу. Чини ми се, треба ве-
ликим звоном звонити. Тражи звоно, којим
увјек дружини на ручак звоним, и молим те
звони неколико часова. Брже Мартине, то ће
нас спасти! Наш љетњиковац сазидан је па
вршну брежуљка с којег се цијели до пра-
прегледати може. Неколико кућа је по све
близу нас, а друге су удаљене којих сто ко-
рака.

Поводом тога у Скупштини се овако
водила ријеч:

— Ја бих желио, да ми г. изјавио
објасни зашто је одбор учинио ту измје-
ну? — питао је министар просвете и црк-
вених послова, Јован Пламенац.

Изјавио га је Душан Поповић је
одговорио:

— Наставник може бити онај, који ни-
је свештеник, па се онда крива нама, ко-
ји смо већ свештеници толико година.

На то је министар рекао:

— Чланом 44. овога приједлога закон-
ског хтјело се, да што више спремних и
способних људи дођу у свештенство, ко-
је до сада није довољно и достојно би-
ло награђено, због чега су се многи мла-
дићи, који су се спремали за тај позив,
примили учитељске службе и њихов пра-
ви задатак напустили због боље награ-
де. Зато се и учинило ово, јер ће бити
наставника, који ће напустити учитељску
дужност и пријети за свештеника. Зашто
не бисмо тим људима дали могућност, а
овим ставом то се омогућава.

— Ја ћу на крају крајева то примити,
но само хоћу да кажем, да би тим само
криво било учињено нама, који се данас
налазимо у парохиској служби, јер је
дан учитељ, који има 10 година службе
кад би се рукоположио, он би добио
двје повишице, а ми не добијемо, него
једну.

На ову примједбу изјавио га је министар
је одговорио:

— Не, није тако, него кад се крене
примјењивати овај закон, ако дотични
има већ плату, коју је за краће вријеме
постигао у другој струци, онда он мора
чекати оне периодске повишице, које је
прије добио у другој струци. Тако ће се
примјењивати овај закон. Дакле он ће
морати да чека. На примјер: један про-
фесор, који је случајно — пошто је при-
јешао у другу службу, — добијао 4.000
круна морао би чекати на своју повиши-
цу све дотле док не пријеђе вријеме за
које би стекао право на плату од 4.000
круна.

Дебата се свршила тиме, што је овај
члан примљен онако како га је министар
предложио, т. ј. без примједбе одборске.

Шта из овога излази?

И самим законом и скупштинским са-
извољењем дато је право учитељима-бо-
гословима да могу, ако хоће, примати
свештенички чин са оним истим правима,
која имају и они, који су се већ затекли
у свештеничкој служби. Према томе то
њихово право, законом огарантовано, не
може им нико крњити, а још мање оспо-
равати. То се види и из ове изложене
дебате у Скупштини и из самога закона.

Са свим друго је питање је ли умјесно
преводити учитеља-богослове у свеште-
ничку службу. Па и ту је јасно, да ће
увјек на свештеничку службу имати пре-
чег права они, који се, одмах по шко-
ловању, свештеничком позиву одају, него
они, који су већ у другој служби.

Свака даља дебата о овоме је потпуно
излишна.

Ур.

ПРИВРЕДА

**Шта да сијемо? Озима жита су у ве-
лико пожњевена. Штета је да се тим зе-
мљиштем не користимо кад можемо си-
јати елду, рани жути кукуруз, пасуљ
ниски и т. д. Елда је врло чудновата**

Пошто сам звонио кроз прозор седам до
осам минута, отворили су сусједи прозоре и
питали: »Шта се је догодило? требамо ли
њихову помоћ?«

Неколико људи дошло је међутим већ с
фењерима, те се нијесу мало зачудили, кад
су ме на прозор видјели са звоном у руци.

Застидио сам се, те им рекнем: »Због
буре авоним, драги људи; хоћу да бљесак од
наше куће одвратим.«

»Буре? Бљесак? Драги господине јесте ли
ви памети? Ноћ је дивна, тиха, пебо пуно
звјезда, о бурн ни говора!«

Огледам се, био сам сасвим поражен ни-
јесам ни знао што да одговорим.

»Ја то не разумјем«, рекнул пајношље,
ми смо прије кроз каике прозори гачно вид-
јели бљесак и чули тутњају грома. —

Људи се од срца насмјаше а један му
рече:

»Штета што нијесте каике отворили, те
изван погледали. Што сте ви за бљесак др-
жали, били су ракете, жабице и праскавице
а тутњ долазио је са мучара. Славимо да-
нас славу 4. јула (позната американска па-
родна свечаност) одмах раном зором.

(Крај)

биљка; за њу није потребно нека особити
добра земља; она успијева и даје
још добар доходак у зрну и слами и на
слабим — мршавим — њивама, али њој
треба много влаге све док не цвјета, а
по том суво и топло вријеме.

Усјев који је прије елде на њиви био
нема никаква утицаја на њено успијева-
ње послје свакога усјева. Зато елда
доноси добар принос како на стрњиш-
трима јечма озимца, који за собом оста-
вља снажну земљу, тако и на стрњишти-
ма олајне репице која земљу изнурава и
стрњишту ражи која се у највише при-
лика на слабој земљи и сије.

За елду је довољно њиву само један
пут поорати, баци се сјеме „омашке“ на
подрљану земљу, а за тим дрљачом или
браном затрпа.

На 1 ектар треба сјемена 30—40 кграма.
Елда се сије понајчешће ради зрна. У
планинским крајевима Србије, од елде се
мијеси хљеб за храну људи, а добра је
и за јарму стоке. Стаса — сазри за 90—100
дана.

Ако за вријеме цвјетања дуну суви ис-
точни вјетрови или падају хладне кише,
онда зрно и не заметне. У том случају
елду треба заорати као „зелено ђубре“
што је врло важно за сиромашног зе-
мљорадника који нема стоке ни ђубрета
да своју њиву нађубри стајским ђубре-
том. Та добра особина елдина, што
својим крупнијим лишћем црпи много
хране из ваздуха, која заоравањем оста-
је у земљи, неона је значајна и корисна
нарочито за оне земље које су на незгод-
ним положајима, неприступачне, и немо-
гуће их је ђубрити.

Значајно је, да елда боље успјева по
брежуљцима — таласастом земљишту —
но по равницама.

Елда се заорава обично непокошена
а ако је вријеме кишевито а елда бујног
пораства, онда се покоси, па откос заоре.

Ни једна наша биљка, изузев цвјетно
дрвеће, не даје пчелама толико хране ко-
лико елда кад цвјета. Елдино цвјетје тра-
жи свака пчела, јер из њега највише и
лијепога меда бере.

Елда се ређе, и само по нужди, гаји
са сточну пићу; сјема елдина добро о-
сушена корисно се употребљава за хра-
ну стоке.

На стрњиштинама јечма озимца, ако је
земља јака, може се успјешно гајити за
рани жути домаћи кукуруз, или „Пећанац“
Успјех је сигуран ако је лето кишевито.
Кукуруз посијан на дубље разораном
стрњишту при довољној влази, расте
брзо и половином августа почиње да
свила. Нарочито је важно да га не оме-
те велика жега за вријеме ницања и по-
раста до ресања.

Докле кишно лето условљава гајење
кукуруза на стрњиштинама, дотле се и при
јачој суши са сигурним успјехом може
да сије и гаји пасуљ ниски.

Пасуљ ниски (чуцавац) по природи
својој не подноси влажну земљу; он је
као и кукуруз биљка топлих крајева, те
издржава добро сушу. Истина, да не
можемо очекивати да пасуљ засијан на
стрњишту сазри, зашта му треба 120—160
дана, али је овај усјев зато препоручљив
што имамо доста добре бораније зеле-
ног пасуља у времену кад је пасуљ као
редовни усјев у добу зрења.

Нарочито се може имати лијеп приход
од овог усјева поред већих вароши гдје
је велика тражња бораније.

На стрњиштинама могу се сијати и ко-
рисно гајити и ове биљке за храну стоке:
мухар и кукуруз за пићу.

Мухар је важна сточна биљка и као
зелена пића и као сијено за храну стоке.
Врло добро успијева засијан: на ојед-
ним сувим и топлим пјескушама. Сувиш-
на влага прије му је од штете но од
користи. За то је он и подесан да се
сије на стрњиштинама за зелену пићу и за
сијено.

У усјевном реду мухар не прави ника-
ко избор како усјева који му претходе
тако и оних који се послје њега сију.
За то се он може сијати прије и послје
је ражи, пшенице, јечма, овса, проса и
др. усјева. Посијан на њиви, нађубреној
свјежим ђубретом, бујно расте и даје
добар доходак, а исто тако добро ус-
пијева и као трећи усјев послје ђу-
брења.

Мухар даје исто тако добар откос на
новинама, више годишњим ораницама,
парлозима, луцерништинама, конопљини-
ма итд. а може се и послје себе самог
сијати.

Сијање мухара може се вршити од по-
четка јуна па до половине јула. На ектар
треба 30—40 кгр. сјемена.

Мухар треба косити за сијено чим по-
тјера метлицу: не покоси ли се мухар у
то вријеме, стабљика му се здрвени, из-
губи много на хранљивости и стока, на-
рочито коњи, не једе тада радо његово
сијено.

Истина мухар се коси једанпут преко
љета а кишних година и два пут, али се
с правом може рећи да мухар у свима

приликама даје стално добар принос у
сијену.

Ако се мухар троши као зелена пића,
онда се почиње да коси стоци да даје
за храну прије но што потјера метлицу.

Принос мухара по ектару у сијену је:
1000—4000 кг. а у зеленој пићи 3—9000 кг.

Дневне новости

Одликован. Њ. Кр. В. Књаз
Господар одликовао је г. Јована
М. Јовановића, дипломатског зас-
тупника Краљевине Србије Дани-
ловим орденом првог степена с лен-
том. Од срца честитамо г. Јовано-
вићу ово високо одликовање, јер
је он то у пуној мјери заслужио.

Одобрена одликовања. Њ. В.
Краљ Петар од Србије одобрио је
г. Милану М. Кр. Ђорђевићу, ар-
тиљериском поручику и г. Владис-
лаву Ј. Вукадиновићу, чиновнику
Управе Фондова, да могу примити
и носити орден Даниловог петог
степенa, којима их је одликовао
зимус Њ. Кр. В. Књаз Господар.

Нови српски посланик. У поне-
дјељак у вече допутовао је на Цети-
ње нови посланик Краљевине Срби-
је г. Тодор Петковић, који ће овијех
дана да предузме своју дужност
на Цетињу. Г. Петковић је до сада
био генерални консул у Б. Пешти,
а прије тога и министар. Поздра-
вљајући срдечно његов долазак у
нашу средину, наша је топла жеља
на његов рад на Цетињу буде кру-
нисан општим добром. У то име
нека нам је добро дошао нови пред-
ставник братске Србије!

Отпутовао у Бар. Г. бригадир
Митар Мартиновић, министар војни
отпутовао је службеним послом у
недјељу у Бар. За вријеме његова
одсуства заступаће га г. Јован С.
Пламенац, министар унутрашњих
дјела.

Војска на Ловћену. Овијех да-
на питомци официрске школе отиш-
ли су на логоровање на Ловћен,
гдје ће, као и сваке године, прове-
сти лето.

Важно саопштење. Погранични
политички наш комесар на Андри-
јевици добио је саопштење од тур-
ског пограничног комесара из Бе-
рана, да је забрањен прелазак гра-
нице под оружјем.

Личне вјести. Од прошле не-
дјеље бави се на Цетињу г. др.
Јован Ердџановић, стални доцент
биоградског универзитета, који у
научној сврси хоће да пропитује
катунску област. Г. др. Ердџано-
вић је раније пропутовао Куче и
Пипере и до сада је издао многе
етнолошке студије о тим нашим
крајевима. Исто тако бави се на
Цетињу и г. Радосав Васовић, про-
фесор биоградске гимназије. — У.
Улцињу се налази од прије краћег
времена г. Иво Павићевић, бивши
министар у Србији, родом из Бје-
лопавлића.

Поправка. У претпрошлом броју
нашег листа, у биљешки под на-
писом „Осуђен“, саопштили смо,
да је велики суд осудио г. Сава
Вулетића, што је, као предсједник
обласног суда, допустио једном су-
дији, да узме учешће у пресуђива-
њу спора, у коме је поменути су-
дија лично био заинтересован. Ово
наше саопштење накнадно поправ-
љамо у толико, што г. Вулетић
није осуђен због горе наведене кри-
вице, већ због кривице, која је пред-
виђена у § 117 кривичног закона.

Глас народа, глас сина Божјега.
Извијешћени смо, да су 788 бира-
ча изборне капетаније дробњачке
дали неповјерење њиховом посла-
нику Јовану Мемедовићу, ради то-
га што се није хтио придржавати
оних начела, које је испољавала и
у ком правцу ради данашња већи-
на Народног Представништва, а за
које они држе, да се једино такви-

јем радом и тим начелима служи интересима Господара и Отаџбине.

Гуслар Перуновић. Прошле сриједе кренуо је из Биограда, преко Новопазарског Санџака, за Црну Гору млади српски гуслар Петар Перуновић. Он намјерава да у нашој средини проведе неко вријеме прикупљајући наше народне пјесме.

Велике врућине. Послије дугих и честих киша, без којих дан није прошао, настале су јаке врућине и велика запара.

Захвалност. Кр. Министарство Финансија у Србији извољело је поклонити 105 комада књига својих службених издања библиотеки школе за финансиске и административне чиновнике, на којем лијепом поклону дирекција школе уљудно захваљује.

Из Друштва. У току пошљедњих дана уписали су се за чланове — помагаче Првог Црквеног Пјевачког Друштва „Његош“ на Цетињу г. г. Ђуро Шоћ, Дон Нико Добричић и Миљан М. Вујисић са Цетиња и Лазар И Бркић из Подгорице, а на забави, држаној 29. јуна о. г. у вече, приложили су друштвеној каси г. г.: Милош Живковић 10 кр.; Карло Шампалик 10 кр. и Ђорђе Мартиновић 2 кр. Г. Филип Јерговић обдарио је друштво повеликом својом збирком српских и словенских композиција, ради чега га је управа на својој сједници од 2 јула о. г. уврстила у ред чланова утемељача. Свој поменутој господи управа срдечно благодари и позива и остале суграђане, да, по примјеру ових, приступе уписивању у чланство.

Кратке Вијести

Несрећа на мору. Недалеко од Њујорка сударио се пароброд „Кови“, који је био натоварен жељезном рудом, са празним паробродом „Шофт“. Први је брод потонуо а с њим се утопило 40 морнара. „Шофт“ је тешко оштећен.

Пролом облака. У Оризали (Мексико) догодило се је прекуће пролом облака, којом је приликом настрадало до стотину особа.

Зајам града Париза. Општински одбор француске пријестонице закључио је зајам од по милијарде франака, који ће се употребити за пољепшање града.

Усавршен летећи строј. Ваздухопловац Блериот добио је париску награду од 14.000 франака. Он се дигоа јучер у Етампресу, летио је у једном правцу до Орлеанса за 45 минута.

Заклала мајку. Четрнаестогодишња Еугенија Стобин у Брусељу отишла је у недељу у сусједно мјесто, где је до уторка остала у лакоумном друштву. Када се вратила кући, стала ју је мајка псовати, на што је дјевојка спопала бритву и пререзала мајци врат, тако да је јадница наскоро преминула. Злочинка је ухапшена.

Помилован. Убица Сицински, који је убио галичкога намјестника Потоцкога, помилован је; казна смрти укинута је, а осуђен је на 20 година тамнице.

Народно здравље

Не жми дуго. — Њене неких наших крајева веде, да дијете које се роди у зрак, а крсти у пост, неће дуго живјети, а то је вјеровање без икакве основа. Само по себи је у веколико и веома, јер непосредно не може никоме шкочити, али је ипак такве природе, да може бити штетна од даљих његових пошљедица. Тако п. пр. жене у то толико чисто вјерују, да такво дијете и не лијече кад се разболи. Мисле да би им сав труд и трошак био узалудан, па пишта и не покушавају — и ако би се детету могло помоћи. Јадно дијете вапуста савим, па се онда, дабоме, обистини, да дуго не живи. Гдјекоје га тога ради и слабије пазе и његује, него другу дјечу, па онда мора заостати и развије узрјети.

Закопавају дјечу у земљу. — Неке сељанке носе и дјечу у поље на посао, да их тамо могу допсти и његовати. Да им пак за ово вријеме, док оне раде, на једном мјесту остану, закопају их до појаса у земљу, како неће моћи маћи — а то је не само сурово, него и опасно. Закопава дијете притискује она земља око њега, и не да му положај промјенити, па му како то било потребно: у земљи је махом и влажно и хладно, те п

то може нежном дјетету паудити: а том приликом могу па дијете насрнути свакојаке бубе или друге животиње, те га узнемиравати на баш и повриједити.

Само у врлој води. — Наше сељанке перу по гдјекад и у хладној води — на потоку у ријечи п т. д. По себи се развије, да па тај начин не оперу као што би ваљало, и као што би опрали да употребје врелу воду и сапу или шећ. Не би ли се бар у неким извјесним приликама, гдје је неопходно потребно, да се за прање употребје врела вода па то пагнале, да грију воду прије него што ће прати, постоје нарочите врсте ије рована да ствари од мртвога ништа не ваља у хладној води прати, и тога раде наше сељанке гар за ту прилику грију воду. Колико то вријеби по чистоту и здравље, ласно је процјенити већ по томе, што се зна, да ствари од умрлога махом нијесу чисте, него су употребљене и за вријеме боловања, па су по гдјекада баш и заражене. А само врела вода може пачистоћу, смрадове и отрове од болести испрати и заразне клице уништити.

Селачка храна. — По истраживањима у Баденској потроши баденски сељак с главе на главу просјечно годишње просјечну укућу:

	меса:	масти:
мушњој 40-6 хект.	мања 53-3 кгр.	13-4
средној 8-2	36-0	9-0
спромах 3-3	15-6	9-0

Како би изгледали ти бројеви, кад би се код нас то питање озбиљно узело у претрес? Колико наш сељак поједе годишње меса, маслине и масти? А још је озбиљније то питање, кад се узме, кад он дође до меса и масних јела: — да ли за вријеме најтежег рада, кад се највише троши, или зими кад је беспослен?

Млијеко и тјелесно напредовање. — Прва и најприроднија храна сисаваца је материн млијеко. Оно је код сваке врсте другог састава, па за то тамап и одговара прим потребима младунчета или сисањчета — тако, да се оно правилно развија само уз ту врсту млијека, а уз друго не. Природа је нарочито удесила, да састав мајчина млијека одговара брзини којом младунче расте. Животиње које брзо расту, имају млијеко богато белачевином и солима.

Несреће у свијету

Несретни зуб. У Ст. Полтену догодило се шљедећи жалосни случај: Петнаестогодишњем сину трговца Херберта Бицлера извадио је зубар један покварени зуб, ушљед чега је настало велико крвоточење. Више љекара је призвано, да запријече крв, што им није успјело, те је несретни младић умро. Ево што може зла проузроковати један шупљи зуб.

Црне козице. У Шпанији су се појавиле црне козице, (богиње, красте) које се шире ужасном брзином. Болнице су препуњене, мртваца сва сила, а помоћи готово ништа. Народ тражи утјеху у молитви.

Зима у Тиролској. Планинари, који са Стиљферјоца стигоше у Инсбрук приповиједају, да је на планинама нови снјеги запао у висини од 2 метра. У Цилерталу и Арнталу погинуло је од зиме много ситне стоке.

Талијански нападај. Из Касела јављају: Талијански жељезнички радници навалише на једно овдашње њемачко пјевачко друштво, изранивши пожевима два пјевача смртно.

Унесрећена подводна лађа. Из Лондона јављају: Подводна лађа „С“ сукобила се са непознатим парабродом, те је потонула са читавом посадом; имала је једнога поручника и петнаест морнара.

Објест платио животом. У једној пивари у Монакову славили су ђаци сретно положене испите. Весеље је потрајало до ране зоре. Друштво електричног трамваја ставило им на расположење двоја кола да се са периферије доведу у средиште града. Када су ђаци ушли у кола, хтио је службени чиновник закопати једна кола уз друга, но неки весели ђак једна је кола кренуо, ушљед чега је заглавио згњечен међу обоја кола.

Незгода једног посланика. Јучер је у Пешти електрични трамвај захватио мађарског посланика Корда, вукући га за собом око десет корака. При тој несрећи одгризео је посланик комадић језика и избио четири зуба. Кола бијаху одмах заустављена чиме се запријечила већа несрећа.

Злоба и глупост. У Цељу се догодило шљедећи жалостан догађај: Деветогодишњи дјетић Богумир Роч враћао се с једним својим другом из школе. Пролазећи крај једне куће опазише, да се из подземља диже дим. Мали Богумир наслонио се на прозор да види, одакле толики дим, у исти час је вриснуо, јер га је нешто страшно пекло на лицу. А што је било? Дим се је извијао из подземне кухиње за прање рубља. Нека слушкиња, ту запослена, опазила је дјетића, како гледа у кухињу, у својој је глупости заграбила вреле воде, па излила на дијете, да га потјера од прозора. Мали је задобио по читавом лицу тешке опеклине.

Из Бијела Свијета

Морско чудовиште. Прије неколико мјесеци донјели су талијански листови, да су рибари у сицилијским водама, између Месине и Китаније, ухватили дотле невиђено морско чудовиште, у чијем су стомаку нађени остаци три човјечја тијела. Тада је држана та вијест измишљеном, но сада су два професора са свеучилишта у Китанији у талијанском зоолошком друштву научном приказили ухваћену животињу. Послије земљотреса у Месини, на недељу дана, седам рибара из Китаније ловили су око предгорја „Св. Срце“ Том приликом улове једног делфина, али још делфина нијесу били извукли из воде, изненадно се стану из таласа дизати грдни водени стубови и појави се неко грдно морско чудовиште, које у мах одгризе фарку делфину а затим га и читавог прогута. Рибари када се из првог страха освјестили, почну гонити ону грдосију, стигну је, и убију и донесу на пристаниште. На жалост нијесу звали каквог стручњака, но сами распоре грдосију. У утоби јој нађу остатке једнога вола, једног псета и неколико људских удова — Професор Перандо управитељ левичничког завода, доцније утврди, да су они људски дијелови једног човјека, једне жене и дјетета. Човјек је могао бити око 50 година и судећи по грубим чизмама са потковима, које су такође нађене у утроби, припадао је рибарском staleжу. Жена је пак морала бити каква сељанка а дијете је било старо 5—6 година. Не може да се утврди да ли су били једна породица. По свој прилици да их је приликом земљотреса однио који јачи талас у море, а грдосија да их је одмах прогутала. Професор свеучилишта Кондорели утврдио је, да ухваћена грдосија припада реду китова и у науци се зове „Carcharodon carhorias L.“ Та врста китова врло је ријетка у том крају и у музејима уопште има врло мало примјерака од ње. Врло је храбра и јака животиња и вјечито је гладна. У грдној јој утроби могу се наћи маčke, пси, вуци, комађе дрва, па и људи.

Паметне вјежбе. Има случајева да се у школским зградама појави ватра, па тад изгубе главу порасли, камо ли неће дјеца. Сваки хоће, да се на свој начин спасе, па се баш тако догађају велике несреће. За то се започело у неким школама са вјежбама, шта је нужно учинити, да се што прије испразне школске просторије у случају ватре. Има више врсти вјежба, па примјер, како се имају дјеца владати, ако зачују ватрогасну трубу, или када сазнаду, да је ватра букнула у школској згради. Са учитељима изведене вјежбе на једној њемачкој школи показаше сјајан резултат. Без сваке буке и гурања успјело је до 1000 ђеце извести у сигурност у један и по минут.

Нови мост у Венецији. Градски грађевни одјељак у Венецији бави се основном, према којој би се имао саградити нови мост, да веже Венецију са копном. На ту градњу мисли се већ више година, али увијек се отезало, јер се доходци града употребљавали за друге нужније радње. Градња моста прорачуната је 4 милиона лира.

„Оток блажених“. Малено острво Крие Хаген, 12 енглеских миља удаљен од обале Мајне, броји у свему 41 становника, и то 14 мушкараца, 13 жена и 14 дјеце. Свака породица има своју кућицу, осим тога су на оточићу двије рибарнице и школа. Имају и своје гробље на којем се бијеле само два крста. Овај се оточић назива „Оток блажених“, јер је на њему све сретно и задовољно. Не знају за болести, не познају биједи и невоље. У том царству блажених не зна се за досадне мушце, онамо не заблуде ни пацови, камо ли зли људи. На отоку нема улица, за то не знају за општински намет ни порез. Једини сум издатци издржавање њихове школе, да им дјеца стеку што боље образовање.

Пјесме Тирзи

— Лорд Бајрон —

Нема над тобом камена, који би давао знак, да на том мјесту почиваш ти; нема га, који би приповиједао о том, да су сви осим једнога, како држим, заборавили на тебе.... О, зашто лежиш ти тако дубоко?...

Између нас се шире многа мора и брегови; мора која валовима својим запљускују бријекне хумке и високе литице; брегови — обрасли густом зеленом травом.... но, остани ми, и ако без наде, и даље мила. Сва прошлост, сва будућност моја сасредоточена је у теби, и нека Бог дадне, да се опет поново састанемо ми, али... тога нигда бити неће, о једна Тирза?

А кад би то било могуће, — једна твоја ријеч, — један твој поглед, који би њежношћу својом рекао: збогом за навјек! научили би ме, да се не предајем уздицајима, с тешком погибљу, да си ти, душе моја, одстрањена по својој вољи!...

А ако је смрт природна — лијена — без икаквог утицаја, са стране, приредила теби то, зар се нијеси ни једанут сјетила онога, кога нећеш више видјети, у чијем си срцу живјела и на свагда живиш?

О, ко те је тако могао вољети као ја? Ко је могао онако жалосну пратити твоје чаробне — свјетлцаве очице, када грозна смрт пријеђаше, и када нападени мученици пред њеном јавом, љуто се боје, да ће испустити свој дух, док не дође крај....

Но, пошто није у твојој власти, да можеш и даље чаробом својом шећати по трошитој земљи, сузе моје, као ваздашњи пратиоци унутрашњих осјећаја, одједном потоком лију и квасе с межурано лице... а то се тако лије и до овог часа....

Но, зашто се лију? Зар то, што смо се прије времена растали, прије, него смо могли дијелити међу собом и сузе љубави у тим самим стијенама, сада за нас опушћелијама?

Нама су онда предостајали погледи, којих нико осим нас није опазио могао; осмјех, којег нико није примјетити могао; шапат мисли праћен заједницом наших душа, које издаваше мимика наших рука, очију и уста....

И пољубац тако њежни беспорочни, да је љубав подржавана, без икаквих даљих страсних жеља... и што се сама страст стијела тражити другога....

Звук твојих ријечи, који ме веселио, дижући ме из дубоке туге, када сам ја, (на супрот теби), почињао плакати; пјесме, које су се мене чиниле анђелским, к'о да херувими на небесима пјевају, када си их ти твојим њежним — звонким гласићем полијевала, о жалосна Тирза, и мени се допадао тиме већма, што је био твој, а не чии други....

Велика залага, то је задата ријеч, коју смо обрели оба... Ја је сада измишљујем; но гдје си ти да чујем тебе? О, гдје си ти, ти сама жалоснице моја? Често сам трпио тегабу многих бијела, али нијесам нигда клонуо под њиним тешким јармом... А сада?

Благо теби што у цвијету младости остављаш горку, отровну напуну чашу страдања, коју ја јадник на душак искапати морам! Ако се мир може само наћи у хладном гробу, то те не бих више жељео видјети међу живима!

Но, ако су твоја добротинства одлеђела у свијет Богом благословенији од нашег у — сферама, које се боље теби допадају, о јаднице, саопшти ми бар и сићушни дјелић твога божанства, не би ли отјерао од мене ове земне муке.

Научи ме како се трпи, опрашћа, а како треба бити опростен, чему си ме још од рана учио. Таква је љубав твоја, јаднице, моја била овдје на земљи!...

О, кад би била она моја нада и тамо на небесима...

О даље, о даље, звуци жалосни!

О даље, о даље, звуци жалосни! Умукните бар једном, иначе сам принуђен мјеста бјегати одакле. О, гле, како сам се охрабрио, да поново вјерујем ти ма звуцима: они мени говоре о бољој — сјајнијој будућности... Учините их ви Богом дане стручне: ја сам, гле, готов; не морам мислити сада, нити гледати на то: какав сам био прије, а какав сада?

Глас, који је наслађивао те звуке, умуклао је. Све су његове чари одлеђеле; само неке њежнице понављају антифоне — надгробном пјесмом!

Да, Тирза, да! Оне тобом дишу, о, успомено премила! И прах, којег твоји остаци, подиглоше на овом тужном мјесту, ако си ти прах! Све што је моме срцу једном предрого било, сада га тужи и растјерује... Сад је срцу тешко-претешко.

Све је умукло... а у ушима мојим трају још утисци и тужни ехо... Ја чујем глас којег не желим чути — глас, који би могао сада престати. А међутим он чешиће потреса моју душевну сумњу. И докле спавам и — кад не спавам — сањам оне њежне свуке уз твој анђелски лик, па, кад се пробудим — кад се освјестим, знам да је сан, — сан који одмах лети...

О, драга Тирза! У сну или на јави ти си ми у заман прекрасно сновиђење. Ти си звијезда, која лебдиш над прекрасном земаљском пучином и заклањаш од не свој њежни сјај, те ономе, коме је суђењо, да иде по мрачном путу живота, а ако небо буде натштено од срибе — за дуго ће оплакивати сакривену свјетлост, која му је сијала прије тога.

Бл. В. Беговић.